

اوستات مەرسىم بىرىزى

هفتەلق سیاسى، ادې، علمى غۇزىتەدر

جىلد : ۳

سنه : ۲۰ ۱۰ جماذى الاخر ۱۳۳۶ جمعه ايرتى ۲۳ مارت ۱۹۱۸ نومرو ۶۰ - ۲۹

تۈركىك مەشائىھ داڭ

اسى تۈركىك ايلە قدىم يۇنانيلىك عرقاً يىكدىكىريلە مقايىسى

اسى تۈركىك ايلە قدىم يۇنانيلىك بىنتىدە اول اىرسدە بىر مناسبت عرقىئە عمومىيە واردركە اوودە آنلىك اىكىيىنك دخى عرق اىيىھە منسوب اولەلریدر . فقط بىز بىلەك اىستەدىكىز مناسبت بو اولماپىوب مناسبت عرقىئە خصوصىيەدر .

بىز ، تۈركىك يۇنانيلىك (روم) نامنى وىزىزكە بو بويوك بىر خطادر . (روم) و (رومى) اساساً (روملىك) و روما ايمپراطورلۇغى اهايىسى دىيىكدر . (رومچە) دخى اساساً (لاتىنجە) دىيىكدر . فقط صوڭىرىنى شرق روما ايمپراطورلۇغى اهايىسى نىسان يۇنانيي تىكىم ايتىكە باشلامىش اولدقلۇندن ، (روم) كىلەسى غلط اولەرق (يونان) كىلەسى مقامىدە قوللۇنىغە باشلامىشدەر . آناتولىيە تأسىس اىتىش اولان بعض تۈرك حکومىتلەر ايلە دولت عنانىيە مىڭىر ايمپراطورلۇغىڭ مەالىكىنە قىمىاً ويا كاملاً مالىك اولدقلرى اىچون بودولتلىر عىر اولەرق عربلىرى ايلە عجملىر (رومى) تعبىرىنى استعمال ايدىرلە . بناءً عليه (روم) و (رومى) تعبىرىلىرى محدودىن سالم دىكىدرلە .

(يونان) تعبىرى اسى بىر يۇنان قېيىلەسى اىمنىدە ماؤخۇذ اولەرق اساساً قوم اسى و (يونانى) كىلەسى دخى بىر صفت ويا (يونان لىانى) مقامىدە استعمال اولمۇقدە اىسىدە بىز اكىشىيا (يونان) قومنى افادە ايتىك اىچون (يونانلىك) و (يونانى) شكارىنى دخى استعمال ايدەرز .

فرانซىزلىرى يۇنانيلىك (غىرەق) و آلمانلىرى (غىرەپىش) تسمىيە ايدىرلە بىر تعبىر لاتىنجە (غىرە كوس) دن ماؤخۇذدر . بۇڭىلە رومايلرىك اىيلك اوچكە (ايلىرىيا) دە طانىيدىلىرى بىر قېيىلە اىمنىدەن ماؤخۇذدر .

يونانىلىك تقرىيَا مېلاددىن اوون درت عصر اول كىندىلىرىنىه وىردىكلىرى نام ملى (ئەلەن) و يۇنائىستانە وىردىكلىرى اسم (ئەلاد) در . فقط تارىخ نىكىردىن اوول يۇنائىستانە براجتىماع ملى يعنى بىر ملت متأسس اولماپىوب بلە متعدد و مختلف قوملىر و قېيىلەل موجود اىيى .

يان ملتىك يعنى ئەلداڭىڭ تشكىلىدەن اوول يۇنائىستانە بولۇش اولان اقوامە ئائىد معلومات تارىنجە بىزە عرق يۇنانيي بىلدۈرە جىكتىدەن ، معلومات مذکورە بروجە زىر درج اولۇنور .

سەر اپۇز نظر أقىبىم بۇنائىفابە . — مىلەتلى (ئەقاھ) دىمىشىركە يۇنانستانك (پەلوپەنەز) تسمىه او لۇنان قىم جىۋىيىسى يۇنانىلاردىن اول باربارلار [۱] طرفندى مىكۈن ايدى . حالبۇكە حقىقت طالدە بۇتون يۇنانستان بۇحالدە ايدى ، چونكە كىندى و مائىق تارىخىبە سەنە نظر آ بۇخطەنىڭ سکنە اولىيەسى يالكىز باربارلاردىن جبارت ايدى . فى الحقيقة يۇنانستان بىزىخانك [۲] ايى طرفىدە دىخى (درېيپەلر) ، (قوقۇنلر) [۳] (پەلازلى) [۴] (لەلەكلىر) [۵] و ساڭر باربارلار ساكن اپەيلر . بۇكۆنكى كونىدە بىلە يۇنانستان تسمىه او لۇنان قطۇمەدە (تراكىلر) [۶] (تەسپروتلر) [۷] ، (آتامانلر) [۸] و ساڭر باربارلار بولۇقىدە دەرلىر . » اجلد صحىفە ۵۶ .

بۇ عبارەتكە اهمىتى ازادة اىضاحدىر . دىكىكە يۇنانستان قطۇمەنىڭ سکنە اولىيە و اصلىيەسى يۇنانىلار او لمابىپ اكىتىپىلە تورىش خرقە منسوب او لان اقوام و قبائىلەر في يۇنانىلار بۇقطۇمە يە سوڭىرىدىن كاوب اهالىيەسى اىلە تصاپ ايمەيدەرك يۇنان ملتىنى وجودە كىتىرمىشىردد .

سترابون يۇنانستان اهالىسىنىڭ برقاج وجىله صورت انسامىندىن بىخت اىلەدكىن سوڭىرىدە دىرىكە : « اك يىكى صورت انسامى قبول اىلە يۇنانستان اهالىسىنى درت نوع لىسانە كورە درت مختلف قىسىم تەرىق اىلەمك اك موافقىدر . » [جىلد ۴ صحىفە ۱۸۸] .

مەذ كور درت قىسىم اهالىنىڭ اسىلرى شۇنلاردر : (يۇنانىلر) ، (دورىيەنلر) ، (ئەئۇلەيەنلر) و (آكەئەنلر) .

دىكىكە يۇنانىلر كە قىدىم زىمانلاره چىقمايان صورت انسامى ، قوم مەذ كوركە يۇنانستان كىيى كۆچۈك بۇقطۇمەدە سەركب بىر قوم تشكىل اىلەدىكىنى اثبات ايدىر . اهالىيەنىڭ بۇ صورتله انسامىندىن يەنى يۇنان ملتىنىڭ تشكىلدىن اول يۇنانستانك احوالىنىڭ بىخت اىلەدەرك سترابون دىرىكە : « حمو ما قبول ايدىللىكى اوزىزە قىدىم او لان (پەلازلى) يۇنانستانكەن طرفىدە و خصوصىلە (تسالىيا) قطۇمەسىنە ساكن اولىشلىرى ايدى . » [جىلد ۱ صحىفە ۳۶۵] .

(دەنەۋىرىي اىلە باشولە) قاھۇمى ائەمەنە نظر أقىبىم بۇنائىفابە . — « يۇنانستانك سکنە او لىيەسە (پەلاز) نامى و يېرىلىر مختلف اسىلرى اىلە ياد او لۇنان بىر طاقىم قوم و قبىلەلر [۹] بەلازلىدىن عد او لۇنۇر مىلاددىن او ن سكىز عصر اول (مصر) اىلە (فەنېكىيادن) بىر طاقىم اجنبىلر كەركە (آتىنا) يى

[۱] بۇكە بورادە (اجنبى) مقامىندە مستعملدر .

[۲] (قورەنت) بىزىخى .

[۳] (سکىت) تسمىه او لۇنان اسچ توركىلاردىن محدود بىر قوم قىدىم .

[۴] آتىنە كورىلەجى اوزىزە (تراك) يەنى (تورك) عرقە منسوب بىر قوم .

[۵] (لەلەكلىر) كېيى (سکىت عرقە) منسوب بىر قبىلە .

[۶] بالادە كورىلەجى اوزىزە (اسكى تورك) .

[۷] ئەپېرىيالى بىر قبىلە .

[۸] تورجىكە كەلاتدىن سەركب او لىيەنى مىدانىدە او لان ئەپېرىيالى بىر قبىلە اسى .

[۹] (ئەپېرىيالى) قطۇمەسىنە (خائۇنلر) (تەسپروتلر) (آتامانلر) و (دۇلۇپلر) و ساڭر قطۇمەلىرىدە (آئۇنلر) (ھېيانتلر) (قوقۇنلر) (درېيپەلر) (لەلەكلىر) الى آخرە .

حاوی اولان (آتیقا) ناحیه سیله دیکرایکی ناحیه یه یراشمیلردر. اوچ عصر صوکره مصری (داموس) (آرغوس) و کندا مصری (که قروپس) (آتینایه) یه و فهیکیالی (قادموس) (ئەب) شهرینه کلشلردر. میلاددن اون درت عصر اول آناطولیده (فریزیا) دن (پەلوپس) کله رک نامنی (پەلوپونهز) شبه جزیره سه اعطای ایله مشدر. ایشته بوانستاند بوانستان اهالیسی کسب ملیت ایله رک (ئەلن) نامنی آمش و درت نوع اهالی یه اقسام ایله مشدر. »

لار و سه نظر اقیم بوانستانه . — « قدیم یونانیلر (پەلازر) ایله هندستاند کلش اهالینك تصالیند حاصل اولش بر قومدر. اصل بوانستان زمانه کوره اولاً (پەلازیا)، بعده (آخایا) و اندن صوکره (ئەلاد) تسمیه اولنیش واکصوکره رومالیلر طرفین (غره چیا) نامیله یاد اوئشدر. شرقدن صبریلر ایله فهیکیالیلرک تاسی و تائیریله بوانستانک پەلاز راساساً کوچیه اولان قبائل قدیمه سندن تدریجیا (ئەلن) تسمیه اولنیفه باشلايان قبیله لو حاصل اولش و (یونان)، (ئەولییەن) (آهن) و (دورییەن) نامیله جمعم قوملر تشکل ایتش و (باھادرلر دوروز بانی) تسمیه اولوناق زمان باسلامشدر. بوراده قدیم یونانیلرک پەلازر ایله هندستاند کلش اهالینك تصالیند حاصل اولش دینله سی پەت غرب بددر. اور و پالیلرک یویله هرمیله هندلیلری قارشاد بىرمه لرینه بز (هند جیلک علی) نامنی ویرز. حابوکه حقیقت حاله شیچ برهنلی غربه دوغزی بحوت ایتمەش و خصوصیله بوانستانه کله مشدر. بويله بز وقته مفروضه یه سبب ایسه لسان یونانیده هند قدیم اسما اولان (سانسکریت) کله لرینك بولنیه سیدر. بز بومیله دن مقاله منک لسان قسمنده عربیض و عمیق بحث ایده جگن .

خواص . — (سترابون ایله بالجهه یکی اوروپا مؤلفلرینك اپکارینه کوره بوانستانک اهالی قدیمه سی یونانی اولمایان اقوام ایله (پەلازر) دن متشکل اولادیغی و بناءً عليه قوم بوانینك اصلی بسیط اولمادیغی اکلاشیلر. بوندن ماعدا یونانیلرک اوروپا قطعه سندە کاغن بوانستاند وجود بوله رق بعده آناطولی سواحله و سائر محللرە کیتىش اولدتری عمومیتاه قبول ایدیلر. حابوکه بز بونقطه ده بونظریدن آیریلیز : بزجه قدیم یونانیلر، هندلیلر و عجملر کېي، آسيا قطعه سندە يعنی آناطولیده تشکل ایله مەش و عرق ایضه منسوب بر قوم جنوبی اولوب بوقوم لسانیه برابر بوانستانه کیتىش واوراده کی اقوام ایله تصالب ایله رک معلوم اولان (ئەلن) ملتی میدانه کتیر مشدر. بوانانیلر حقنیه کی شرق ترادیسیونلری (۱) دخی بونی تائید ایدر و مرحوم وفیق پاشا لرجه سندە دیرکه : «یونان زمان قدیمde آناطولیدن روم ایلى یه چکمش طائفه نك برشبەسى اولوب موره یه ایش و اندن مرور زمان ایله آق دکز سواحلنە دخی يايپلەمشدر.» بناءً عليه بوانانیلرک اسکی تورکلر ایله مناسبت عرقیه خصوصیه سی اکلایه يیلمک ایچون اول امردە قدیم یونانستاند بوانانیلر ایله تصالب ایله مەش اولان اقوامی آیری آیری نظر تدقیقە آملق ایچاب ایدر .

متقاعد ارطاھه صربه فریقى انور

[۱] بز بین الملل قبول ایدلش اولان بوكەنک اولادیغی کی لسانزدە دخی استعمال اولنی طرفداری بز .